

Gida didaktikoa

Segidan dagoen proposamen didaktikoa bigarren hezkuntzako ikasleentzako da. Jarduerak erabilgarriak izan daitezke gizarte, etika, tutoretza eta beste alor batzuetarako hala nola gaiaz interesatua dagoen edozein irakaslerentzat. Hona hemen zeintzuk diren proposamen honen helburuak: armek Hegoko gizarteetan duten eragin larria ezagutu, indarkeriaren kultura kritikoki aztertu, eta aukerabideak proposatzea bake-kulturaren alde lan egiteko.

EGILEA: SIBILA VIGNA

1. Jarduera

Irudiak aztertzea

Helburua: Indarkeriari buruzko sarrera egitea hiru irudien bidez. Irudietan gai hauek ageri dira: gerra, neskato-mutiko soldaduak eta indarkeria futbol zelaletan. Indarkeria kontzeptualizatu behar da, argazkien azterketan eta ikasleek aldeaz aurretik dituzten ideietan oinarriturik.

Orientabideak: Irudien azterketa, galdera hauen bitartez egin daiteke: Zer ikusten duzue irudietan?, zer dute komunean irudietan ageri diren pertsonen?, zuen ustez, zein herrialde edota lurraldetan hartu dira irudi horiek?, zer sentitzen duzue irudiak ikustean? Ondoren, taldeka, 2. jardueran proposatutako ariketa egin beharko dute. Prestaturiko historien adoste lana egin eta gela-taldean azalduko dira. Gero, ideia zaparrada egingen da. Emailtzak arbelean idatziko dira, galdera hauetan oinarriturik: zer da indarkeria?, indarkeria soilik fisikoa izan daiteke?, zer beste indarkeria mota ezagutzen duzue?

2. Jarduera:

Indarkeriaren kultura

Helburua: Zuzeneko indarkeria, egiturazko indarkeria eta indarkeria kulturalaren kontzeptuak ezagutu eta kontzeptu horiek analisisirako elementu gisa erabiltzea datozen jardueretan. "Indarkeriaren kultura" kontzeptualizatzea.

Orientabideak: Aurreko jardueran prestaturiko indarkeriaren kontzeptua berriz ere landu eta arbelean idatziko dira komikian ageri diren indarkeria egoera guztiak. Azaldu ea egoera horiek antzekotasunik duten ala ez benetako bizitzarekin. Galdetu marrazkilaria zabaldu nahi izan duen mezuari buruz. Ondoren, hiru indarkeria moten definizioa irakurri eta bakoitzari dagozkion adibideak bilatuko dira komikian. Badira zuzeneko indarkeriari dagozkion adibide ugari: pertsona bat jipoitzen ari den militarra, polizia eta manifestarien arteko enfrontamentua, hil duten pertsona egunkari paperaz estalia dago, militarrei harriekin aurre egiten ari zaien mutila; egiturazko indarkeriari dagozkion adibide asko ere ageri dira bidegabeko egoeren eskutik: batzuek ausarki jan eta edaten duten bitartean, beste batzuk zaborretan bila eta bila ari dira, ez dute deus jatekorik, eskean ari dira, eta abar; eta indarkeria kulturala ere komikian ageri da. Indarkeria, bidegabekeria eta pobrezia justifikatzeko balio duten ideia eta kontzeptuak dira. Zehazki, komikian ageri da "aberatsen" jokabidearen bidez, egoera latz hura normalizatzen jotzen baitute eta beren bizimodua egiten segitzen dute deus gertatuko ez balitz bezala. Ondoren, 6. jardueran esaldiaren azterketa erraztu daiteke, ikasleei hauxe galdetuta: Nola ulertuko

zenukete esaldi hau egoera hauetan? A) zure herrialdea gatazkan dago beste herrialde batekin, b) baduzu gatazka bat zure gelakide batekin. Aztertu behar da ea zeintzuk diren honela pentsatu/jokatzeak izan ditzakeen ondorioak eta galdetu ikasleei zer iritzi dioten galdera honi: pertsona eta gizarte garen aldetik, gatazka indarkeriaz ala bake bidez konpontzen ditugu? Zein da gure jarrera?

Indarkeriaren kultura kontzeptualizatzeko, hasiko gara definitzen zer ulertzen dugun kulturaz, eta, hortik aurrera, galdetuko dugu zeintzuk diren indarkeriaren kulturak dituen ezaugarriak. Jarduera honetarako, baliagarria izanen da komikian ikusitako adibideak gogoratzea, lehenbizikoa jarduerako irudietan, eta azken egunetako albistegiak aipatzea. Behin definizio bat adosturik, gogoetan aurrerapauso bat eman eta hauxe galdetuko dugu: zein da zuek munduan aurreikusten duzuen egoera, indarkeriaren kultura gure gizarteetan zabalitzen segitzen bada?

3. Jarduera:

Mundu birtualak

Helburua: Indarkeriaren kultura, entretenimendu bideen eta informazio bideen bitartez nola zabalitzen den aztertzea.

Orientabideak: Banatu gelako ikasleak bost taldetan. Talde bakoitzak esparru hauetako bat aztertu beharko du: bideojokoak, bideo klipak, filmak, marrazki bizidunak eta TBko albisteak. Guztien artean erabaki behar da aztertu beharreko material kopurua. Adibidez: 6 bideojoko, 6 bideo klip, marrazki bizidunetako 6 film eta hiru albistegitako lehen 5 albiste (hainbat telebistetakoa edota hainbat egunetakoak izan daitezke). Talde bakoitzak koadro bat beteko du aztertutako esparru bakoitzeko. Hori "3. jardueraren baliabideetan" aurkituko dute. Tarte hori bera ordenagailuan (Microsoft Excel) bete daiteke edota inprimatu eta eskuz bete daiteke. Oharrak eta iruzkinen zutabea erabil daiteke nabarmentzeko zer indarkeria mota erabiltzen den aztertutako esparruan (adibidez: Zuzeneko indarkeria: fisikoa edo psikologikoa, egiturazkoa, kulturala). Zehaztu behar da bakar bakarrik idatziko direla indarkeria nabarmena ageri duten produktuak (bideojokoak, bideo klipak, etab.). Behin datu guztiak eskuraturik, koadro laburpena bete (ikaslearen fitxan) eta emailtzak iruzkinduko dira.

8., 9. eta 10. galderen bidez, gogoeta egin nahi da indarkeriaren kulturaren transmisioaz: komunikabideek zabalduko indarkeria kopurua oro har baldin bada gure eguneroko bizitzan nabari duguna baino askoz ere handiagoa, zer funtzio eta emailza izan ditzake indarkeriaren kulturarekin bat datozen balore horiek zabalitzeak?, indarkeriak "saltzen al du"?, balore horiek zabalitzeak indarkeria "normalizatzen" al du?

Kontua ez da bideojokoak, bideo klipak, filmak eta abar sutara botatzea, baizik eta lanabesak sartzea haiek kontsumitzeko. Bideojoko bat,

esate baterako, lagungarri gerta daiteke trebeziak garatzeko, entretenigarria da, sortzailea, baina ere berean indarkeriaren kultura sustatzen duten balore eta edukiak eman eta zabal ditzake, giza eskubideen eta pertsonen arteko elkartasunaren kontrako kultura, zehazki. Gai hauek zabaltzeko hauxe gomendatzen dugu:

4. Jarduera

Mundu erreala

Helburua: Mundu errealean gertatzen den indarkeriara eta indarkeriak biktimengan sortzen duen eragin larri horretara hurbiltzea, bi testigantza azterturik. Armek zuzeneko indarkeriaren larriagotzean duten eragina lantzen hastea.

Orientabideak: Lehen testigantza irakurri eta, labur, Kolonbiako egoera iruzkinduko da. Kolonbian gatazka armatua dago aspaldian, duela hogeita hamar urte baino gehiago hasitakoa. Talde asko dago nahasita: paramilitarrak (zibil armatuak), armada, gerrila, gobernua, drogari loturiko sektoreak, Estatu Batuak eta abar. Giro horretan, herritar zibilak dira gatazkaren ondorioak gehien jasaten dituztenak eta talde armatuek haiengan ere egiten dute presiorik handiena. Ikasleei galdetuko diegu ea gaur egungo beste gatazka armaturik ezagutzen duten eta zeintzuk diren. Jarraian, gaur egungo munduan dauden gatazka armatuak laburki aztertuko ditugu. Horretarako, behera kargatuko ditugu 4.1 jardueraren baliabideak: Gatazka armatuen mapa. Mapa ikusi, behatu, eta kokatu beharko dugu zein herrialde eta lurraldetan gertatzen diren gatazka gehienak. Gogoeta egiten has gaitezke: gatazka horiek zergatik pilatzen dira leku jakin batzuetan? Zeintzuk dira ondorioak?... Aztertu behar da ea gatazka horiek eragotzi edo saihestu daitezkeen, nola konpondu litezkeen beste modu batez (bake negoziazioak), gatazka osteko errehabilitazioa eta abar.

Ondoren, bigarren testigantza irakurri eta iruzkinduko dugu. Ikasleei galdetuko diegu ea uste duten inolako indarkeria motarik dagoela gure institutuetan. Gero, azalduko da hiri-indarkeriaren arazoa gure herrialdean. Ikasleei eskatuko diegu adibide zehatza eman eta arazoaren garrantziaz iritzia emateko. Atal hau osatzeko, behera kargatu 4. 2 jardueraren Baliabideak: testuingurutze datuak, eta azkenik 11., 12. eta 13. galderak erantzunen dituzte.

5. Jarduera

Nor ateratzen da irabazle indarkeria armatuarekin?

Helburua: Indarkeria armatuaz zuzenean mesede hartzen dutenak nortzuk diren aurkitzea.

Orientabideak: Ikasleek koadroan eta grafikoan ageri den informazioa irakurri eta azalduko dute zergatik beraien ustez ez den gardena armen merkataritzari buruzko informazioa. Behera kargatuko da 5. jardueraren baliabide hau: erosleen eta saltzaileen mapa. Orduan, mapa hori ikusi eta nabarmenduko da interes estrategikoez gain (herrialdeen artean, inork ere ez die “etsai izan daitezkeenei” eman nahi dauzkan armei buruzko informaziorik), beste arrazoi batzuk ere badaudela. Arrazoi horiek aurkituko dituzte testuak irakurrita eta behera kargatutako mapen arteko alderaketaren bidez. Herrialde aberats askok eta askok,

tartean NBEko Segurtasun Kontseiluko kideek, diru etekin handiak eskuratzen dituzte armak saltzeagatik, eta, arma horiek, jakina, gatazka armatuei hats eman eta haietan milioika gizon-emakume hiltzen dira. Galdetu ikasleei: zuen ustez, zergatik litzateke garrantzitsua armen merkataritza gardenagoa izatea?

6. Jarduera

Armarik etxean?

Helburua: Paradigma faltsuaz gogoeta egitea: segurtasuna = armak

Orientabideak: Behin “Armarik etxean?” testua irakurrita eta hari buruzko zalantzak argituta, ikasleak bi taldetan banatuko ditugu. Talde bat armak erostearen alde egonen da eta bestea, aldiz, kontra. Eztabaida errazteko, talde bakoitzari bere argudioak emanen zaizkio (baliabideak: 6. jarduera). Halaber, taldeei eskatuko diegu bakoitzak bere argudioak lantzeko. Behin eztabaida hasita, bi taldeak txandaka mintzatuko dira, beste taldea konbentzitzen saiatzeko. Eztabaidan emandako argudioak arbelean idatziko dira. Irakasleak gaia agortua dagoela ikusten duenean, jokia bukatutzat eman eta ikasle bakoitzari eskatuko dio iritzia emateko (alde batera utzita bakoitzak eztabaidan izan duen papera).

7. Jarduera

Indarkeriaren kultura / bake-kultura

Helburua: Indarkeriaren eta bakearen ikaskuntzaz gogoeta egitea. Bake-kultura kontzeptualizatzea.

Orientabideak: 20. galderak indarkeriaren jatorriaz egin nahi du gogoeta. Armarik gabeko munduan, ziur aski pertsonen indarkeriaz jokatzeko beste modu batzuk aurkituko litzukete. Indarkeria erotik erazteko, “zerbait gehiago” behar da. Horrela, 21. galderari buruz proposatutako esaldiak islatzen du bake bidean ikasi eta hezteko beharra. Jende askok besterik esan arren, indarkeria ez da gizakiak berez duen gauza bat. Animalia espezieen artean, beste inork ez du gerra egiten, ez hiltzen ere, ez bada oinarritzko beharrak asetzeko. Beraz, 20. eta 21. galderak erantzun ondoren, ikasle guztien artean definizio bat landuko dute bake-kulturaz.

8. Jarduera

Bake bidean aurrera

Helburua: Landutako gaiari loturik dauden ekintza proposamen batzuk ezagutu eta prestatzea.

Orientabideak: Ikasleei proposatzen zaie informazio koadroak irakurri eta iruzkintzea, eta, haietan oinarriturik, ideia zaparrada egitea egin litezkeen ekintzei buruz. Azkenik, aurkeztutako ekimen batzuk martxan jartzea adostu daitezke.

Gehiago jakiteko

Gehiago jakiteko

Bibliografia

Vidas Destrozadas La necesidad de un control estricto en el comercio internacional de armas. Armak kontrolpean

Kanpainaren Txostena (Eskura dago web orrian eta bi GKEen egoitzetan). Amnistía Internacional eta Intermón Oxfam

Gatazka, giza eskubideak eta bake eraikuntzari buruzko Txostena.

Escuela de Cultura de Pau de la UAB Alerta 2003!
Bartzelona: Icària Argitaletxea

Guerras del siglo XXI.

IGNACIO RAMONET (2002)
Bartzelona: Mondadori

El abecé de la paz y los conflictos.

Lederach, J. P.: Los libros de la Catarata.
Madrid, 2000.

Bakerako hezi. Proposamen posible bat.

Giza Eskubideen aldeko Bakerako Hezkuntza Mintegia:
Los Libros de la Catarata (Edupez bilduma), Madrid, 2000.

Web interesgarriak:

Web interesgarriak:

Armak kontrolpean kanpaina, armek gizakien artean eragiten duten kostea murrizteko:

www.arnasbajocontrol.org

Bakerako Kanpaina: ikerketa militarari ez!:

www.noalainvestigacionmilitar.org

Escuela de Cultura de Pau de la UAB Alerta 2003!:

www.pangea.org/unescopau

Gernika gogoratuz – Bakerako Ikerketa Zentroa:

www.gernikagogoratuz.org

Seminario Galego de Educación para a Paz:

www.gernikagogoratuz.org

Bakerako Ikerketa Zentroa: www.fuhem.es/cip/

Hezkuntza baliabideak: bakea, garapena eta

kulturartekotasuna: www.pangea.org/edualter

Fundación por la paz: www.fundacióperlapau.org

www.iansa.org (ingelesez)

Bowling for Columbine de Michael Moore, eta interneten lantzeko proposamen didaktikoa:

www.bowlingforcolumbine.com

Baliabide didaktikoak

Baliabide didaktikoak

Intermón Oxfamen zorro pedagogikoa *Bizimodu duinaren alde, armarik ez.* (lehen eta bigarren hezkuntzarako proposamena): www.intermonoxfam.org

Bideojokoak hezkuntzaren bidez lantzeko ikasmateriala.

Amnistía internacional, Espainiako atala www.a-i.es/temas/educa

Gure web-ari bisita egin
eta global express-a
deskarga ezazu!!

www.IntermonOxfam.org/educar/global

Global Express ikasleek euren buruari hedabideek diotenari buruz galdetzeko da. Errealitatea aztertzeke ikuspegi kritikoa bultzatu nahi du, munduaren egoera eta, batez ere, garapen bideko munduaren egoera ulertzeko gauza izan daitezen.

Global Express honako hauen ekimena da: Curriculum Development Unit (Eire), Centrum voor Mondiaal Onderwijs (Holanda), Centro Educazione Mondialità (Italia) eta Intermón Oxfam (Espainia). Global Express está financiado pola AECL.

